

РЕШЕНИЕ

№ 259

гр. София., 03 юни 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и пети април две хиляди двадесет и пета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НЕВЕНА ГРОЗЕВА

ЧЛЕНОВЕ: БОНКА ЯНКОВА

НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

при секретаря Невена Пелова и в присъствието на прокурора Божидар Джамбазов като изслуша докладваното от съдия Джурковски наказателно дело № 295/2025 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано на основание чл. 346, т. 1 НПК по касационен протест на и.ф. апелативен прокурор на АП - Велико Търново и по касационна жалба на подсъдимия М. Д. А., подадена чрез защитниците му адв. А. К. и адв. К. Д., срещу присъда № 13 от 18.11.2024 г. на Апелативен съд – Велико Търново, постановена по ВНОХД № 125/2024 г. по описа на същия съд.

Касационният протест е насочен срещу присъдата на въззивния съд в частта ѝ относно отмяната на осъдителната присъда на първоинстанционния съд в частите, с които подсъдимият М. А. е признат за виновен и осъден за престъпления по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал.1, вр. с чл.26, ал.1 НК и по чл.159в НК и вместо това е признат за невинен и оправдан по обвиненията за тези престъпления; както и в частта ѝ, с която е намален размерът на наложените на подсъдимия М. А. наказания лишаване от свобода и глоба за престъплението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. с ал. 2, т. 1, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК. В протеста са релевирани касационните основания по чл. 348 ал. 1 т. 1, т. 2 и т. 3 НПК – че присъдата на въззивния съд е постановена при наличието на съществени нарушения на процесуалните правила по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1-3, чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1 и чл. 107, ал. 5 НПК, тъй като не е изследвал пълно всички обстоятелства по делото, не е подложил на внимателна проверка и оценка всички събрани доказателства, не е обсъдил доказателствата в тяхната взаимовръзка, игнорирал е част от тези в полза на обвинението, а други е обсъдил едностранчиво (с оглед защитната теза на подсъдимия), с което е осуетил процесуалното право на държавното обвинение да докаже претенцията си; че в резултат от тези нарушения се е стигнало до опорочаване на вътрешното убеждение на съда, при което той неправилно е приложил материалния закон, приемайки, че деянията на подсъдимия не съставляват престъпления по чл.159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК; и че апелативният съд е подценил високата обществена опасност на деянията и на дееца, което е довело до налагане на несправедливо ниско наказание на подсъдимия. В представеното допълнение са развити съображения в подкрепа на заявените касационни основания. В протеста се

предлага в съответствие с правомощията си по чл. 354, ал. 1, т. 5 от НПК ВКС да отмени атакуваната въззивна присъда в частта, с която М. А. е признат за невинен и оправдан за престъпленията по чл.159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал.1 НК и по чл.159в НК, както и в частта, с която са намалени наложените на подсъдимия М. А. наказания лишаване от свобода и глоба за престъплението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. с ал. 2, т. 1, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал.1 НК, и да върне делото в тези части за ново разглеждане на Великотърновския апелативен съд.

Касационната жалба на подсъдимия е насочена срещу осъдителната част на въззивната присъда - частта, с която е изменена и потвърдена присъдата на Плевенския окръжен съд по НОХД 898/2019 г. в осъдителните ѝ части. В жалбата са посочени всички касационни основания – формулирани са оплаквания за допуснати нарушения на закона, съществени процесуални нарушения и явна несправедливост на наложеното наказание. В депозираните три броя допълнения към касационната жалба, изготвени от защитниците на подсъдимия, са изложени аргументи в подкрепа на релевираните касационни основания. Към ВКС са отправени алтернативни искания: - на основание чл. 354, ал. 1 т. 3 НПК да отмени въззивната присъда в атакуваните части, да признае подсъдимия за невиновен и да го оправдае по повдигнатите обвинения; - в случай, че не уважи това искане, на основание чл.354, ал. 1, т. 5 НПК да отмени атакуваната присъда и върне делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд; - и в случай, че не намери горните искания за основателни, да измени обжалваната присъда като намали определените на подсъдимия наказания по размер и приложи разпоредбата на чл. 66 от НК спрямо наказанието лишаване от свобода.

В срока по чл. 351 ал. 4 НПК срещу касационния протест е постъпило писмено възражение от защитника на подсъдимия М. Д. адв. К., в което са развити съображения по всяко едно от заявените оплаквания.

В съдебното заседание пред ВКС представителят на ВКП поддържа касационния протест. Споделя изтъкнатите в него доводи срещу оправдателната част на атакуваната присъда за деянията по чл. 159а и чл. 159в НК. Относно намаления размер на наказанията счита, че са надценени смекчаващите вината обстоятелства при наличието на отчетените от въззивния съд множество отегчаващи вината обстоятелства и на констатацията, че се касае за престъпление с висока степен на обществена опасност. Изразява несъгласие с извода на апелативния съд, че намаляването на наказанието следва да бъде въз основа на констатирания продължителен период от време на самия процес, като в тази насока излага доводи, че съгласно стандартите относно чл. 6 ЕКЗПЧ и правото на справедлив процес наличието на продължителност на съдебното производство не води само по себе си автоматично до намаляване размера на наказанието. Сочи, че в случая следва да се отчете, че става въпрос за сложен процес, в който има шест обвинения по отношение на различни лица; че обвинителният акт е внесен година след започване на наказателното производство и след извършване на деянията и че продължителността е оправдана с оглед процесуално-следствените действия, извършвани от отделните съдебни състави. Счита, че касационната жалба на подсъдимия е неоснователна. Моли да се уважи протеста на АП - Велико Търново и да се остави без уважение касационната жалба на подсъдимия.

Явилият се защитник на подсъдимия М. А. адв. К. поддържа подадената касационна жалба и допълненията към нея по изложените в тях аргументи в подкрепа на заявените оплаквания, които в същината си отново се поставят на вниманието на ВКС. Моли да се уважи касационната жалба с произтичащите от това последици.

Поддържа и възражението срещу касационния протест. Счита, че неоснователно се протестира намаления размер на наказанието за престъплението по чл. 213а НК. Оспорва застъпените в протеста тези и изводи относно оценката на обстоятелствата, които са от значение за индивидуализацията на наказанията.

Подсъдимият М. А. подкрепя казаното от защитника си, а в последната си дума моли жалбата му да бъде уважена.

ВКС, след като обсъди изложените в протеста и в жалбата доводи в подкрепа на релевираните оплаквания, както и заявените в съдебно заседание становища на страните и като извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в рамките на правомощията си, установи следното:

С присъда № 260000/02.02.2024 г., постановена по НОХД № 898/2019 г. по описа на ОС-Плевен, подсъдимият М. Д. А. е признат за виновен в това, че:

1. В периода от 13.11.2017 г. до 13.03.2018 г. в [населено място] и в землището на [населено място], обл. П., при условията на продължавано престъпление с две деяния, които осъществяват поотделно състав на едно и също престъпление, извършени са през непродължителен период от време, при една и съща обстановка и при еднородност на вината, при което последващото се явява от обективна и субективна страна продължаване на предшестващото, с цел да принуди О. Т. И., в качеството му на длъжностно лице, във връзка със службата му - управител на „С. 2011“ Е., да се разпорежи с правото на дружеството да ползва земеделска земя в землището на [населено място] по чл. 37в, ал. 3, т. 2 ЗСПЗЗ, а именно имот № 15006, с площ 19.076 дка с равностойност на правото 858.42 лв., го заплашил с насилие, като деянието било придружено със заплахи за убийство, както следва:

- на 13.11.2017 г. в землището [населено място] с цел да принуди О. И. го заплашил с убийство;

- на 13.03.2018 г. в [населено място] с цел да принуди О. И. го заплашил с убийство, поради което и на основание чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1, във вр. с чл. 54 НК е осъден на десет години лишаване от свобода, при първоначален „строг режим“ на изтърпяване на наказанието и глоба в размер седем хиляди лева, като на основание чл. 304 от НПК е признат за невинен и оправдан за това, че на 28.06.2018 г. в землището на [населено място] с цел да принуди О. Т. И. в качеството му на длъжностно лице, във връзка със службата му - управител на „С. 2011“ Е., да се разпорежи с правото на дружеството да ползва земеделска земя в землището на [населено място] по чл. 37в, ал. 3, т. 2 ЗСПЗЗ, а именно имот № 15006, с площ 19.076 дка с равностойност на правото 858.42 лева повредил имущество - хедер за комбайн „К. С 750“, собственост на „С. 2011“ Е., като повредата е на стойност 743.61 лева.

2. В периода от неустановен ден от началото на месец юли 2015 г. до 31.05.2017 г. в [населено място], [населено място], [населено място] и [населено място], при условията на продължавано престъпление, с четири деяния, които осъществяват поотделно състав на едно и също престъпление, извършени са през непродължителен период от време, при една и съща обстановка и при еднородност на вината, при което последващото се явява от обективна и субективна страна продължаване на предшестващото набрал И. П. С. от [населено място], чрез използване на принуда и състояние на зависимост, и го транспортирал до [населено място], обл. П., с цел да бъде използван за принудителен труд и да бъде държан в принудително подчинение, независимо от съгласието му, както следва:

На неустановена дата през месец юли 2015 г. в [населено място] набрал И. П. С. от [населено място] чрез използване на принуда и състояние на зависимост и го транспортирал на същата до [населено място], обл.П., с цел да бъде използван за принудителен труд и да бъде държан в принудително подчинение, независимо от съгласието му.

На неустановена дата през месец октомври 2015 г. в [населено място] набрал И. П. С. от [населено място] чрез използване на принуда и състояние на зависимост и го транспортирал на същата дата до [населено място], обл.П. с цел да бъде използван за принудителен труд и да бъде държан в принудително подчинение, независимо от съгласието му.

На неустановена дата през периода от 01.01.2016 г. до 31.12.2016 г. в [населено място] набрал И. П. С. от [населено място] чрез използване на принуда и състояние на зависимост и го транспортирал на същата дата до [населено място], обл.П. с цел да бъде използван за принудителен труд и да бъде държан в принудително подчинение, независимо от съгласието му.

На неустановена дата през периода 01.05.2017 г. до 31.05.2017 г. в [населено място] набрал И. П. С. от [населено място] чрез използване на принуда и състояние на зависимост и го транспортирал на същата дата до [населено място], обл.П., с цел да бъде използван за принудителен труд и да бъде държан в принудително подчинение, независимо от съгласието му, поради което и на основание чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т.4 във вр. с ал.1, във вр. с чл. 26, ал. 1, във вр. с чл. 54 НК е осъден на шест години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието и глоба в размер на петнадесет хиляди лева.

3.От неустановен ден на месец юли 2015 г. до 24.07.2018 г. в [населено място], обл.П. използвал пострадалия от трафик И. П. С. от [населено място] за принудителен труд, като същият е държан в принудително подчинение независимо от съгласието му, поради което и на основание чл. 159в, във вр. с чл. 54 НК е осъден на шест години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието и глоба в размер на петнадесет хиляди лева.

4.На неустановена дата през м. 07.2018 г. в землището на [населено място], обл.П. причинил на И. П. С. от [населено място] средна телесна повреда, изразяваща се в счупване на лява лакътна кост, което довело до трайно затруднение движението на горен ляв крайник, поради което и на основание чл. 129, ал. 2, вр.ал. 1, във вр. с чл. 54 НК е осъден на три години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието.

5.На 13.03.2018 г. в [населено място] направил опит да принуди Т. О. И. от същия град да извърши нещо противно на волята му - да оттегли жалбата си до Окръжна прокуратура-П., като употребил за това заплашване, като опитът останал недовършен, поради независещи от дееца причини, поради което и на основание чл. 143, ал. 1, вр.чл. 18, ал. 1, във вр. с чл. 54 НК е осъден на три години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието.

6.На неустановена дата през м.03.2018 г. в [населено място], обл.П., се закарал на С. В. С. от с.с. с убийство и това закарване, би могло да възбуди основателен страх за осъществяването му, поради което и на основание чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1, във вр. с чл. 54 НК е осъден на три години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието.

Със същата присъда на основание чл. 23, ал. 1 НК на подсъдимия М. Д. А. е наложено едно общо, най-тежко наказание от наложените му с присъдата, а именно

десет години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване на наказанието, а на основание чл. 23, ал. 3 НК са присъединени изцяло наказанията глоба, наложени на подсъдимия М. Д. А., в общ размер на тридесет и седем хиляди лева.

С тази присъда на основание чл. 59 НК при изпълнение на наказанието лишаване от свобода е приспаданото времето, през което подсъдимият М. Д. А. е бил с мярка за неотклонение „задържане под стража“, считано от 25.07.2018 г. до 23.01.2019 г. и времето, през което подсъдимият е бил с мярка за неотклонение „домашен арест“, считано от 23.01.2019 г. до 19.11.2019 г.

С присъдата е постановено след влизането ѝ в сила веществените доказателства да се върнат на подсъдимия.

С присъдата на основание чл. 189, ал. 3 НПК подсъдимият М. Д. А. е осъден да заплати по сметката на ОД на МВР - Плевен направените по време на досъдебното производство разноски по делото в размер на 2884,52 лева, както и да заплати по сметката на ОС - Плевен направените по време на съдебното следствие разноски в размер на 632,89 лева.

По въззивна жалба на подсъдимия М. А., подадена чрез защитника му адв.А. К., срещу осъдителната част на първоинстанционната присъда пред Апелативен съд-Велико Търново е било образувано ВНОХД № 125/2024 г. Същото е приключило с атакуваната пред ВКС въззивна присъда № 13/18.11.2024 г., с която на основание чл.336 ал. 1 т. 3 вр. с чл. 334 т. 2, чл. 337 ал. 1 т. 1 вр. с чл. 334 т. 3 и чл. 338 вр. с чл. 334 т. 6 от НПК е отменена първоинстанционната присъда в частите, с които подсъдимият М. Д. А. е признат за виновен и осъден за престъпления по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК, и вместо това подсъдимият М. Д. А. е признат за невинен и оправдан по обвинението за престъпленията по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК. С въззивната присъда е изменена първоинстанционната присъда в частта относно наложеното наказание на подсъдимия М. Д. А. за престъплението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. с ал. 2, т. 1, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и в частта на приложението на чл. 23 ал. 1 и ал. 3 НК, като е намален размера на наложеното на подсъдимия М. Д. А. наказание лишаване от свобода за престъплението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. с ал. 2, т. 1, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК от десет години лишаване от свобода на седем години лишаване от свобода; намален е размера на наложеното на подсъдимия М. Д. А. на основание чл. 23 ал. 1 НК общо наказание лишаване от свобода от десет години на седем години лишаване от свобода; намален е размера на присъединеното на основание чл. 23 ал. 3 НК наказание глоба от тридесет и седем хиляди лева на седем хиляди лева. С въззивната присъда е потвърдена първоинстанционната присъда в останалите ѝ части.

Касационният протест и касационната жалба са допустими от формална гледна точка - подадени са от процесуално легитимирани страни; в законоустановения срок; и срещу акт, подлежащ на касационна проверка съгласно чл. 346, т. 1 от НПК.

I. Предварителни уточнения относно касационната жалба на подсъдимия.

Макар касационната жалба на М. А. на практика да е насочена срещу всички осъдителни части на въззивната присъда (с които е изменена и потвърдена първоинстанционната присъда в осъдителната ѝ част), поради това, че в нея и в допълненията към нея не са изложени никакви конкретни съображения относно осъждането за престъпленията по чл. 143 НК и по чл. 144 НК, от обхвата на касационната проверка следва да се изключат отнасящите се до тези престъпления

осъдителни части на атакувания съдебен акт. ВКС не извършва цялостен служебен преглед на обжалвания съдебен акт, а съгласно чл. 347, ал. 1 НПК се произнася единствено по възведените претенции и оплаквания, които трябва да са надлежно уточнени, за да означат ясно рамките на касационната проверка. В случая нито в касационната жалба, нито в депозираните три допълнения към нея (от 10.02.2025 г., от 24.02.2025 г. и от 16.04.2025 г.) не се съдържат никакви оплаквания срещу въззивната присъда в частта относно осъждането за престъпленията по чл. 143 НК и по чл. 144 НК, поради което тези нейни части остават извън пределите на настоящата проверка. От обхвата на касационния контрол следва да се изключи и атакувания съдебен акт в частта му за престъплението по чл. 129 НК. В допълнението към касационната жалба от 16.04.2025 г., в което именно са изложени аргументите срещу осъждането на подсъдимия за престъплението по чл. 129 НК, на практика се съдържат единствено оплаквания срещу обосноваването и правилността на въззивния акт в частта му за осъждането по това обвинение и конкретно оплаквания срещу правилността на възприетите от въззивния съд фактически констатации за авторството на подсъдимия, въз основа на които са формирани изводите, че от него е осъществен състав на престъпление по чл. 129 НК. Чрез заявеното несъгласие с мотивите на въззивния съдебен акт в частта им относно приетите за установени факти на времето, мястото и начина на причиняване на увреждането на лявата ръка на св. И. С. по същество се оспорват като неверни и неправилни констатациите на въззивния съд по отношение на приетите за установени факти, обуславящи авторството на деянието в лицето на касатора и обективната и субективна съставомерност на това деяние. В тази връзка в допълнението към жалбата се поддържа лансираната от подсъдимия А. и от сина му Д. А. още в предходните инстанции версия, че инкриминираното увреждане на ръката на пострадалия И. С. е било причинено не от подсъдимия, а от кон, който го е ритнал. С поддържането на тази версия, на която се базира и твърдението за липсата на доказателства да е извършено въпросното престъпление спрямо И. С., защитата на подсъдимия на практика настоява касационният съд да кредитира неговите обяснения, както и показанията на сина му относно случилото се. Но всички тези възражения, сочещи на претенции за необоснованост на въззивния акт, не могат да бъдат обсъждани от ВКС, тъй като фактическата необоснованост не съставлява касационно основание. Касационният съд няма правомощия да контролира вътрешното убеждение на въззивната инстанция относно приетите за установени факти. Не разполага с процесуални възможности и за самостоятелна оценка на доказателствените материали вместо въззивния съд, който е последна инстанция по фактите, поради което няма правомощие автономно да преценява и пререшава въпроса за достоверността, респ. недостоверността на обясненията на подсъдимия и на показанията на сина му Д. А., както и на останалите доказателствени източници. И след като фактическата необоснованост не е изведена като самостоятелно касационно основание за проверка на атакувания съдебен акт, ВКС не дължи отговор на възраженията в допълнението към жалбата на подсъдимия, обосноваващи несъгласие с възприетата фактическа обстановка досежно престъплението по чл. 129 НК.

Под формата на претенции за наличие на касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК в допълнението към касационната жалба от 10.02.2025 г. са залегнали и възражения за недоказаност на обвинението за престъплението по чл. 213а НК, мотивирани с твърдения за опорочена аналитична дейност на въззивния съд, довела до погрешни изводи за достоверността на показанията на свидетелите О. И. и Т. И., а по този начин и до неправилното им кредитиране. Изразеното несъгласие с оценката на

показанията на тези свидетели, основано на настоятелни претенции, че те съдържат само измислици, касае приетите въз основа на тях и на практика оспорени с касационната жалба факти на осъществени от подсъдимия на датите 13.11.2017 г. и 13.03.2018 г. спрямо О. И. заплахи с насилие и в частност с убийство. По този начин се аргументира оплакване за необоснованост на приетите за установени от въззивния съд фактически положения относно заплашителните действия на подсъдимия спрямо О. И. и преследваната чрез тях цел, въз основа на които са формирани изводите за наличието на обективните и субективни съставомерни признаци на престъплението по чл. 213а НК. Чрез възраженията срещу достоверността на показанията на свидетелите О. и Т. И. и чрез основаните на тях доводи за недоказаност на обвинението по чл. 213а НК се представя собственото на защитника виждане относно оценката на въпросните доказателствени източници (показанията на свидетелите О. И. и Т. И.), като същото се противопоставя на оценките и изводите на въззивния съд и по този начин се оспорва правилността на установените и възприети от този съд фактически положения относно престъплението по чл. 213а НК. С оглед на това, независимо от отнасянето им към аргументите в подкрепа на заявеното касационно основание по чл. 348, ал. 1 т. 2 НПК, по съществото си тези възражения оспорват обосноваността (фактическата правилност) на атакувания съдебен акт. Но касационната инстанция няма правомощие да контролира вътрешното убеждение на въззивната инстанция относно приетите за установени факти, няма правомощия да обсъжда доказателствените материали по същество, да формулира нови фактически изводи и да прави свои констатации за доказаност или недоказаност на обвинението, поради което оплаквания в такава насока и в частност за недоказаност на обвинението остават извън пределите на редовния касационен контрол, тъй като по съществото си те за необоснованост (в този смисъл са множество решения на ВКС - № 348 от 16.10.2014 г. по н.д. № 965/2014 г., I н.о., № 149 от 12.07.2016 г. по н.д. № 437/2016 г., III н.о., № 77 от 27.07.2020 г. по н.д. № 194/2020 г., II н.о., № 8 от 05.02.2021 г. по н.д. № 655/2020 г., III н.о., № 60123 от 22.06.2021 г. по н.д. № 423/2021 4 г., I н.о.).

Поради изложеното в предходните два абзаца отправеното в касационната жалба искане за цялостно оправдаване на подсъдимия М. А. по всички обвинения, по които е признат за виновен, е изначално неоснователно, тъй като предполага извеждане на нови фактически положения, каквито касационната инстанция не е оправомощена да установява.

II. По заявените в жалбата на подсъдимия оплаквания за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила.

1. Несъстоятелно е възражението за разглеждане на делото във въззивната инстанция от незаконен състав. Същото е основано на твърдения за липса на безпристрастност и че изводите на въззивния съд за авторството и съставомерността на деянието по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК почиват на предположения и изразяват предубедеността му.

Безпристрастността на съда като гаранция за справедливо правосъдие по смисъла на чл. 6(1) от ЕКЗПЧ означава липса на предубеждение или пристрастие. За да бъде изпълнено това изискване, членовете на съдебния състав трябва да са субективно свободни от лична предубеденост и пристрастност (субективен критерий). Безусловно необходимо е те да са безпристрастни и от обективна гледна точка, като предоставят достатъчно гаранции, изключващи всяко основателно съмнение в това отношение (обективен критерий). При обсъждане на субективния критерий се поставя въпросът дали въз основа на фактите се установява и доказва, че членовете на

съдебния състав са действали с лично пристрастие, като при този критерий личната непристрастност се презумира до доказване на противното. За да се установи нарушение на субективния критерий, е необходимо да се докаже действително пристрастие от личен характер, изводимо от поведението на съдията по конкретното дело (например отношението, проявено в процеса или от съдържанието на съдебното решение), което може да обоснове легитимни и обективно оправдани съмнения. Тълкуването на обективния критерий предполага установяване на съществуващи факти от действителността, стоящи извън личното поведение на членовете на съдебния състав, които могат да породят съмнения в тяхната непристрастност и непредубеденост. При обективния критерий от съществено значение е дали съмнението относно непристрастността може да бъде „доказано обективно“. Прилагайки горепосочения стандарт спрямо конкретиката на настоящия казус, ВКС не намира за основателна тезата за участието във въззивния състав на съдии, за чиято непристрастност е имало легитимни и оправдани съмнения. Заявените от защитата като пораждащи предубеденост и пристрастност факти не обосновават нарушение нито на субективния, нито на обективния критерий за непристрастност на участвалите във въззивния съдебен състав съдии. Що се касае в частност до субективния критерий, както бе посочено, субективната непристрастност се счита за съществуваща докато не се докаже противното. В случая нито поведението на съдиите от въззивния съдебен състав, нито текста на постановения от тях съдебен акт сочат на проявена от тях лична предубеденост и пристрастност, която да е обусловила изхода на делото пред въззивната инстанция. Субективното възприятие на защитата за предубеденост на членовете на въззивния съдебен състав, което не почива на обективна основа, съвсем не е достатъчно да обоснове нарушение по чл. 6 ЕКПЧ, гарантиращ разглеждане на делото от „независим и непристрастен“ съд. С оглед на това възражението за допуснато съществено процесуално нарушение по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 3 НПК е неоснователно.

2. Лишено от основание е и оплакването за липса на мотиви на въззивния съдебен акт (относно обвинението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал.1, във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК) поради отсъствието на анализ, съпоставка и преценка на всички събрани доказателства; поради неизвършването на самостоятелна оценка на доказателствата и напълно безкритичното буквално възпроизвеждане на установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка; и поради необсъждане на многобройни доводи и възражения на защитата, касаещи съществени за казуса фактически и доказателствени въпроси.

В случая въззивната инстанция се е произнесла с нова присъда, защото е пререшила въпроса за вината и отговорността на подсъдимия по отношение на престъпленията по чл. 159а и чл.159в НК, като в частта по произнасянето относно обвинението за престъплението по чл. 213а НК предвид упражненото правомощие по чл. 334 от НПК постановеният въззивен съдебен акт има характер на въззивно решение, което по своето съдържание следва да отговаря на правилата за изготвяне на такова, визирани в чл. 339, ал. 2 НПК. С оглед на това процесуалните изисквания за неговото съдържание досежно обвинението за престъплението по чл. 213а НК следва да се преценяват съобразно нормата на чл. 339, ал. 2 НПК. В многобройни свои решения ВКС е отбелязвал, че когато въззивният съд не е достигнал до различни фактически изводи въз основа на доказателствата по делото, той не е длъжен отново подробно да обсъжда всички събрани доказателствени материали, каквото задължение съществува при изготвянето на мотивите на първоинстанционната присъда. В

разглеждания случай апелативният съд е посочил възприетите от първия съд факти по обвинението за престъплението по чл. 213а НК и в кои доказателствени източници се съдържат данни подсъдимият да е извършил това престъпление (стр.23-26), като не е констатирал основания за отправяне на критики към дейността на първата инстанция по доказателствата и по установяването на тези факти, поради което не е бил длъжен да преповтаря тази дейност, но въпреки това словесно е повторил и потвърдил извършения от първата инстанция анализ на доказателствата и доказателствените източници, касаещи това обвинение, съгласявайки се напълно с дадената им оценка (стр. 26-28). Обсъждайки в съдебния си акт въпросите по чл. 301 ал. 1 т. 1 НПК относно обвинението по чл. 213а НК, апелативният съд имплицитно е дал отговори на всички съществени доводи и оплаквания на защитата срещу законосъобразността и обосноваността на първоинстанционната присъда в частта ѝ за това обвинение. Затова съдържанието на въззивния съдебен акт позволява безпрепятствено да се установи волята на решаващия орган по повод заявените пред него претенции на жалбоподателя досежно доказаността на обвинението по чл. 213а НК и осигурява възможност за проверка на процесуалната законосъобразност на формирането на вътрешното му убеждение относно това обвинение. Поради тази причина в обсъжданата му част въззивният съдебен акт съответства на стандарта на чл. 339, ал. 2 НПК, а това обуславя извод за неоснователност на отправените от защитата упреци към съдържанието му в посочените по-горе аспекти.

3. Заявените в жалбата и в допълненията към нея възражения срещу законосъобразността на осъществената от въззивния съд доказателствена дейност, касаещи на практика единствено обвинението по чл. 213а НК, подлежат на касационна проверка само от гледна точка правилността на процеса на формиране на вътрешното убеждение на контролираните съдебни инстанции и спазването от тяхна страна на задължението за обективно, всестранно и пълно изясняване на всички обстоятелства по това обвинение, както и дали са предприети всички мерки за разкриване на обективната истина относно фактите на това обвинение.

По повод обвинението по чл. 213а НК инстанциите по същество са събрали и проверили възможния обем от допустими налични доказателства и по този начин в съответствие с изискването на чл. 13 ал.1 НПК са обезпечили разкриването на обективната истина. В тази връзка неоснователно е възражението на защитата, че в отклонение на задължението си по цитираната норма въззивният съд е допуснал процесуално бездействие след като в последното по делото заседание подсъдимият е заявил, че ще отговаря на въпроси, но че не са му били поставени такива, насочени към изясняване на обстоятелствата относно датата и лицата, присъствали на процесния случай. На първо място, изложените в това възражение факти не отговарят на действителността, доколкото от протоколите от проведените съдебни заседания пред въззивния съд не се установява подсъдимият да е заявявал желание да дава обяснения, реално да е давал такива, както и да са му били задавани въпроси. На второ място, в случая не се твърди в резултат на така претендираното нарушение подсъдимият да е бил лишен от възможност да даде обяснения пред състава на апелативния съд и по този начин да е било ограничено правото му на защита. Изрично искане за допускане разпит на подсъдимия не е било правено от него или от защитата му нито във въззивната жалба, нито в уточнението към жалбата, нито в друга процесуална форма в хода на въззивното производство. С оглед на това и при положение, че такъв разпит не е бил поискан от подсъдимия, упражнявайки лично правото си на защита, или от защитниците, провеждането му единствено по

инициатива на въззивния съд не е било задължително действие, а само такова по преценка на съда. И тъй като упражняването на процесуалните права на подсъдимия като средство за защита е възможно само по личната му воля и въз основа на свободния му избор, то след като той не е упражнил пред въззивната инстанция правото си да дава обяснения по обвинението не поради създадено му от съда ограничение, а по собствено усмотрение, не може да се приеме, че апелативният съд е ограничил по някакъв начин това негово право. И, на трето място, доколкото провеждането на разпит на подсъдимия във въззивното производство не е било задължително, а въпрос на преценка, която в случая е била за отсъствието на необходимост от такъв разпит, то тази дейност на въззивния съд, след като е подчинена на изискванията на процесуалния закон, не подлежи на касационен контрол, доколкото става въпрос за формиране на вътрешно убеждение по въпроса за необходимостта от допълване на доказателствения материал в насока установяване и проверка на факти и обстоятелства, относими към разкриване на обективната истина.

Обстоятелствата, включени в предмета на доказване по чл. 102 т. 1 НПК (извършването на продължаваното престъпление по чл. 213а НК на датите 13.11.2017 г. и 13.03.2018 г. и участието на подсъдимия в него) са установени в състезателно съдебно производство съобразно принципите на чл. 13 и чл. 14 НПК и в съответствие с изискванията на чл. 107, ал. 5 НПК. Преценката на въззивната инстанция за доказаност на това престъпление и на авторството му в лицето на подсъдимия е резултат от внимателно и задълбочено обсъждане и съпоставяне на цялата доказателствена съвкупност, при съблюдаване на процесуалните правила за събиране и оценка на доказателствените материали. Тя се основава на съвкупна оценка и подробен анализ на всички събрани в хода на съдебното следствие доказателства и конкретно на кредитираните показания на свидетелите О. И., Т. И. и З. Д., на приложените по делото писмени доказателства и ВДС от експлоатирани спрямо подсъдимия СРС. Оценката на относимите към обвинението по чл. 213а НК доказателства и доказателствени средства е направена с оглед на действителното им съдържание, без да е налице превратно тълкуване, изопачаване или надценяване на което и да е от тях. Затова приетата по това обвинение фактическа обстановка е резултат от законосъобразна и вярна интерпретация на данните, установени с годни доказателствени средства. По тази причина голословни и несъстоятелни са декларативните твърдения на защитата за извращаване на доказателствения материал и за едностранчив подход при оценката му. Същевременно изводите за извършването на престъплението по чл. 213а НК и за неговото авторство в лицето на подсъдимия А. се явяват доказателствено обезпечени в необходимата степен на категоричност, тъй като по делото е налице съвкупност от преки и косвени убедителни и устойчиви доказателства (установени в цитираните доказателствени средства), които са позволили на въззивния съд да направи единственият възможен и несъмнен извод, че подсъдимият е извършил такова престъпление. Т.е., обсъдените преки и косвени доказателства формират надеждна и стабилна доказателствена основа за извода, че подсъдимият е автор на посегателството спрямо пострадалия О. И., поради което преценката на въззивния съд в тази насока е в пълно съответствие с изискването на чл. 303, ал. 2 НПК и не почива на предположения. Затова неоснователен е и упрекът на защитата, че изводите на въззивния съд за авторството и съставомерността на деянието по чл. 213а НК се основават на предположения. Поради факта, че това възражение е декларативно и лишено от конкретика, касационният съд е поставен в невъзможност да вземе по-детайлно отношение към него. При тази лаконичност на

оплакването следва само да се посочи, че в мотивите на въззивния акт въпросът относно доказаността на виновното поведение на подсъдимия А. с правна квалификация по чл. 213а НК е получил дължимия отговор съгласно изискванията на чл. 13, чл. 14, чл. 107 ал. 3 и ал. 5, чл. 303 ал. 1 НПК. В този смисъл залегналите в атакувания съдебен акт съображения ясно показват, че възприетите от апелативния съд фактически положения по въпросите относно извършването на това деяние, авторството му и вината не са аргументирани в нарушение на изискванията на чл. 303, ал. 1 НПК с недопустими предположения, като изводите по тези въпроси са обусловени от несъмнено доказани факти.

В заключение ВКС намира, че при установяване на релевантните на обвинението по чл. 213а НК фактически обстоятелства АС-Велико Търново не е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила, регламентиращи събирането, проверката и оценката на доказателствата като елементи от доказателствената дейност, предназначени да обезпечат верността на направените фактически изводи.

III. По заявеното в жалбата на подсъдимия оплакване за неправилно приложение на материалния закон.

Доводите в подкрепа на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК се свеждат до твърдения за незаконосъобразност на извода на апелативния съд, че изяснените по делото обстоятелства съставляват престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК; и за несъставомерност на деянието, тъй като в случая се касае само до остър спор, а не до изнудване на длъжностно лице да се разпорежи с правото на ползване върху процесната земеделска земя на стойност 858.42 лв.

В оплакването за неправилно приложение на закона при осъждането на подсъдимия за престъплението по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК, макар и декларативно, се съдържа оспорване на правната квалификация на това деяние. Това възражение е частично основателно.

Въззивният съд законосъобразно е приел, че деянието, с което е осъществено престъпното посегателство спрямо О. И. съставлява изнудване по смисъла на чл. 213а НК, както и че е налице квалифициращото обстоятелство по чл. 213а, ал. 2, т. 1 НК – изнудването да е придружено със заплахата за убийство на О. И.. Изложените от контролираната инстанция аргументи в тази насока, макар и лаконични, се основават на правилно разбиране на материалния закон и не се нуждаят от доразвиване или доуточняване. А след като коментираното поведение на подсъдимия А. осъществява състав на престъпление по чл. 213а НК, не може да бъде удовлетворено искането на защитата за пълното му оправдаване по това обвинение, тъй като правомощията си по чл. 354, ал. 1, т. 2 вр. чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК касационният съд може да упражни само когато деянието е изцяло несъставомерно.

ВКС намира обаче, че с осъждането на подсъдимия за квалифициращия признак по чл. 213а, ал. 3 т. 6 НК - изнудването да е извършено спрямо длъжностно лице във връзка със службата му - е допуснато неправилно приложение на закона.

Още първата инстанция е дала неправилна квалификация на обсъжданото деяние, приемайки, че то е извършено спрямо О. И. в качеството му на длъжностно лице – управител на „С. 2011“ Е. – и то във връзка със службата му. Впоследствие тази грешка на окръжния съд е била възпроизведена и от апелативния съд, който безкритично е възприел наличието на това квалифициращо обстоятелство. Правните изводи в тази насока не отговарят на точния смисъл на закона.

Установено е по делото, че управляваното от О. И. дружество с ограничена отговорност е еднолично, като целият капитал на дружеството, респ. дружествените дялове са само негова собственост. С разпоредбата на чл. 93, т. 1 б. „б“ НК е придадено длъжностно качество на лицата, на които им е възложено да изпълняват със заплата или безплатно, временно или постоянно, ръководна работа или работа, свързана с пазене или управление на чуждо имущество в друго юридическо лице. В случая О. И. формално отговаря на посочения критерий за длъжностно лице - да е назначен като управител в юридическо лице. Но смисловото значение на употребения от законодателя израз при дефиниране на нормата - на длъжностното лице „да му е възложено“ изпълнението на конкретната длъжност - означава, че лицето трябва да е натоварено с изпълнението на тази длъжност, тя да му е възложена от друг правен субект - физическо лице или от колективен орган. Очевидно е, че в тази хипотеза законодателят не е имал предвид действията по възлагането да се извършват спрямо себе си. В конкретния случай обаче О. И. в качеството си на едноличен собственик на капитала на дружеството сам е възложил на себе си да изпълнява длъжността управител в Е., което не го превръща в лице, на което е възложено да изпълнява ръководна работа или работа, свързана с пазене или управление на чуждо имущество в юридическо лице, а по този начин и в длъжностно лице (решение № 292 от 08.07.2015 г. по н.д. № 757/2015 г., I н.о. на ВКС).

Следователно контролираният съд не е имал законното основание да квалифицира обсъжданото деяние по текста на чл. 213а, ал. 3 т. 6 НК. При установените по делото факти материалният закон не е приложен правилно. Така допуснатото нарушение може да бъде отстранено от настоящата инстанция съобразно правомощията ѝ по чл. 354, ал. 2, т. 2 НПК. Това предполага въззивната присъда да бъде изменена като бъде приложен закон за по-леко наказуемо престъпление и обсъжданото деяние на подсъдимия М. А. бъде преквалифицирано от престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК в престъпление чл. 213а, ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК.

IV. По възраженията на защитата на подсъдимия за явна несправедливост на наложеното му наказание.

ВКС счита, че наложеното на подсъдимия М. А. за престъплението по чл. 213а НК наказание лишаване от свобода в размер на седем години, клонящо към максимално предвидения размер от 8 години за по-леко наказуемата правна квалификация на това престъпление, очевидно не съответства на конкретната тежест на престъпната дейност и на останалите обстоятелства със значение при индивидуализация на наказанието. От кръга на релевантните по този въпрос обстоятелства следва да бъде изключен факта, че в настоящото производство подсъдимият е признат за виновен в извършването и на други престъпления (по чл. 129 ал. 2 вр. ал. 1 НК, чл. 143 ал. 1 вр. чл. 18 ал. 1 НК и чл. 144 ал. 3 вр. ал. 1 НК). Същият неправилно е бил отчетен от предходните инстанции като отегчаващ отговорността му. Съдът е длъжен да наложи наказание за конкретното престъпление, а при съвкупност от престъпления НК изрично урежда механизъм за определяне на общо наказание, при който да се отчете цялостното престъпно поведение. Съобразявайки приетите за доказани по делото смекчаващи отговорността обстоятелства (чистото му съдебно минало; че въпреки негативните характеристични данни за личността му все пак е социално вграден – има семейство и е трудово ангажиран; сравнително ниската стойност на предмета на престъплението – 858.42 лв.; изтеклият дълъг период от време от извършване на деянията, включени в

продължаваната престъпна дейност - над 7 години, без това забавяне да се дължи на недобросъвестно поведение на подсъдимия), както и правилно установените отегчаващи обстоятелства (упоритостта на извършване на деянията и отрицателната му личностна характеристика), ВКС намира, че наказание в размер на пет години лишаване от свобода за по-леко наказуемото престъпление по чл. 213а, ал. 2 т. 1 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 НК адекватно отговаря на тежестта на деянието и на обстоятелствата, свързани с личността на подсъдимия (характеризираща се със завишена степен на обществена опасност), като в достатъчна степен може да постигне целите по чл. 36 НК. А тъй като наложеното допълнително наказание глоба в размер на 7 000 лв. надвишава максималния размер (5 000 лв.) в санкционната част на нормата, определяща по-леко наказуемото престъпление по чл. 213а, ал. 2 т. 1 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 НК, се налага коригиране и на това наказание чрез намаляването му в рамките на предвиденото, а именно – на 5 000 лв. ВКС счита, че този размер на допълнителното наказание глоба като част от комплексната санкция от кумулативни наказания се явява съобразен с изискването на чл. 57, ал. 2 НК и съответства на обстоятелствата, включени в обхвата на чл. 54 НК (с открояващата се висока степен на обществена опасност на личността на подсъдимия), както и на имущественото му състояние, като в съвкупност с основното наказание напълно отговаря на целите по чл. 36 НК.

С оглед така изложеното и на основание чл. 354 ал. 2, т. 1 НПК въззивната присъда следва да бъде изменена в посочения смисъл, в това число като се коригират чрез намаляване и определеното на основание чл. 23, ал. 1 НК общо наказание за съвкупността, а именно – от 7 на 5 години лишаване от свобода (доколкото именно намаленото на 5 години лишаване от свобода се явява най-тежкото в съвкупността), както и присъединеното на основание чл. 23 ал. 3 НК наказание глоба – от 7 000 лв. на 5 000 лв.

V. По заявените в касационния протест оплаквания срещу оправдаването на подсъдимия за престъпленията по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК.

Недоволството на прокурора срещу оправдателната част на атакувания съдебен акт се изразява в оплаквания за допуснати при постановяването му съществени нарушения на процесуалните правила – на чл. 348 ал. 3 т.1-3 НПК, чл. 13 ал. 1, чл. 14 ал. 1 и чл. 107 ал. 5 НПК, в резултат на които въззивният съд неправилно е приложил материалния закон, приемайки, че деянията на подсъдимия не съставляват престъпления по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК.

Поради това, че първоначално заявеното (на страници 6 от протеста и от допълнението към него) оплакване за наличието на съществени нарушения на процесуалните правила – на чл. 348 ал. 3 т. 1-3 НПК, чл. 13 ал. 1, чл. 14 ал. 1 и чл. 107 ал. 5 НПК – е твърде общо и декларативно, същото следва да бъде разгледано във взаимовръзка с последващата аргументация в протеста, че въззивната инстанция е допуснала грешка в дейността си по проверката и оценката на доказателствата, проявила се в няколко насоки. Първата от очертаните насоки е, че неправилно не е кредитирала прочетените показания на св. И. С. от ДП, дадени пред съдия, относно обстоятелствата на транспортирането му, като в протеста е изразено становище, че те могат да бъдат кредитирани в тази част като достоверни. Втората е, че приемайки, че показанията на св. И. С. не могат да бъдат кредитирани в частта за транспортирането му, въззивният съд е допуснал противоречие в мотивите си, тъй като преди това е

сметнал за доказано, че С. все пак е бягал от А. и последният го е връщал обратно и че в този смисъл са прочетените показания на св.Р. М. от ДП и ВДС от СРС – разговор № 42 от 15.05.2018 г., на които апелативният съд се е позовал. И третата е, че след като вярно е прието, че през месец октомври 2015 г. И. С. е бил транспортиран от [населено място], а не от [населено място], и не директно от подсъдимия, а посредством свидетеля Р. Б., който е действал по заръка на А., не е последвал правилен правен извод относно съставомерността на това деяние.

С изтъкването на изброените три аспекта, в които, според прокурора, се е проявила претендираната грешка в дейността на въззивния съд при проверката и оценката на доказателствата, на практика се изчерпват и аргументите в подкрепа на декларативно заявеното оплакване за допуснати съществени процесуални нарушения. С оглед на това осъществяването на касационната проверка по така заявеното в протеста касационно основание следва да се сведе до отговор на изложените аргументи в посочените три насоки.

Преди да пристъпи към обсъждането им, ВКС счита за необходимо да припомни, че когато се оспорва доказателствената дейност на контролирания съд, основания за отмяна на атакувания съдебен акт са само тези процесуални нарушения, които сериозно се отразяват на правилността на формиране на заключенията по фактите и които най-общо се изразяват в избирателно събиране на доказателствата; в липсата на източници за установяването на съществени обстоятелства, касаещи предмета на доказване (когато приетите факти са основани на предположения); в едностранчива, тенденциозна или изопачена (превратна) оценка на доказателствата; или ако изводите по фактите са изградени на базата на недопустими доказателствени средства.

В случая нито един от изложените в протеста аргументи, чрез които се оспорва доказателствената дейност на въззивния съд, не сочи на допуснато нарушение от изброените категории, поради което тези аргументи в своята съвкупност и поотделно не обосновават основание за отмяна на проверявания въззивен съдебен акт в атакуваната част. Въпреки това ВКС ще изложи своите отговори по същество на всяко едно от посочените възражения, с които се оспорва дейността на въззивния съд по проверката и оценката на доказателствата.

Възражението, че въззивната инстанция неправилно не е кредитирала прочетените показания на св. И. С. от ДП, дадени пред съдия, относно обстоятелствата на транспортирането му и че в тази им част те могат да бъдат кредитирани като достоверни, доколкото в останалата им част правилно са приети за истинни, не подлежи на касационна проверка. Както бе вече подчертано, касационният съд не разполага с процесуална възможност за самостоятелна оценка на доказателствените материали вместо въззивния съд, който е последна инстанция по фактите, поради което няма правомощие автономно да преценява достоверността, респ. недостоверността на посочените свидетелски показания, а това означава, че не може да пререшава въпроса за достоверността на този доказателствен източник. Затова, след като ВКС не може да се намесва в оценъчната дейност на въззивния съд и да прави собствени преценки по доказаността/недоказаността на фактите, обосноваващи съставомерните признаци на престъплението, и след като е недопустима подмяната на извършената оценка на достоверността на доказателствения материал и конкретно на визираните в протеста свидетелски показания на И. С., касационният съд не следва да взема отношение по възраженията в тази насока и да ги обсъжда.

Изложените аргументи във втората насока обосновават оплакване за липса на мотиви поради противоречие в мотивировката на въззивния съдебен акт досежно факта на транспортирането на св. И. С.. Наличието на такова противоречие се извежда от едновременното некрeditиране на показанията на св. И. С. в частта за транспортирането му и приемането за доказано въз основа на прочетените показания на св. Р. М. от ДП и на ВДС от СРС – разговор № 42 от 15.05.2018 г., че С. все пак е бягал от А. и последният го е връщал обратно. В действителност на стр. 42 от мотивите на въззивната присъда въз основа на показанията на св. Р. М. от ДП апелативният съд е приел, че И. С. е споделял пред този свидетел, че е бягал преди това, но подсъдимият го е намерил и върнал обратно, и че ако избяга М. А. ще го намери където и да е и ще стане по-лошо, като е приел, че в този смисъл е и подслушан при употребата на СРС разговор между подсъдимия и неизвестно лице, в който М. А. заявява, че /псевдоним/ (И. С.) е избягал в Х., но ще го върне и ще го бие. Но доколкото така възприетите фактически положения не съдържат факти за извършени от подсъдимия конкретни действия на конкретни дати (респ. периоди от време) по връщането и транспортирането на И. С. обратно до [населено място], те обективно не влизат в никакво противоречие с решаващите фактически изводи (на стр. 49-50), че не е установено на инкриминираните в ОА дати и периоди от време И. С. да е бягал от подсъдимия и съответно да е бил намиран от него и връщан обратно в с С., област П.. Идентично е положението и с визирания в протеста подслушан при експлоатацията на СРС разговор между подсъдимия и неизвестно лице, в който М. А. съобщава на събеседника си, че /псевдоним/ (И. С.) си е хванал пътя и е избягал за Х. и че се кани да го прибере и да го бие. В този разговор също не се съдържа никаква конкретна информация относно извършено от подсъдимия на конкретна дата или период от време деяние спрямо И. С., поради което установените и от този разговор факти обективно не са в никакво противоречие с решаващите фактически изводи, че не е установено подсъдимият да е извършил инкриминираните в ОА действия спрямо св.И. С. по набирането и транспортирането му. На следващо място, следва да се отбележи, че цитираният в протеста подслушан разговор на подсъдимия, обозначен като разговор № 42 от ВДС, реф. №[ЕИК] от 15.05.2018 г., визиращ намерение за извършване на бъдещи действия, очевидно е проведен много по-късно от инкриминирания в ОА период от време „месец октомври 2015 г.“, когато се твърди да е извършено набирането на И. С. в [населено място] и транспортирането му от това населено място до [населено място], област П.. Следователно съдържащата се в този подслушан разговор информация е напълно неотнoсима към предмета на доказване, касаещ обвинението за престъпление по чл. 159а НК, извършено през месец октомври 2015 г. в [населено място], поради което въз основа на нея не могат да се обосновават претенции за допуснати нарушения поради игнорирането ѝ. Във връзка с гореизложеното следва също да бъде отчетено, че визираните в протеста факти, съдържащи се в показанията на св. Р. М. и във ВДС от подслушания разговор № 42 от 15.05.2018 г., се явяват сходни такива на фактите, подлежащи на доказване съобразно рамките на обвинението по чл.159а НК. Но известно е, че сходните факти не са доказателства, поради което същите не могат да бъдат поставени в основата на преценката за доказаността на това обвинение. Сходните факти не могат да служат като пряко или косвено доказателство. Обвинението за дадено престъпление (като време, място и начин на извършване) следва да се изгражда изключително и само върху конкретни факти, свързани с конкретното дело. Това произтича и от легалната дефиниция на доказателствата в наказателния процес - чл. 104 НПК. Поради това не

биха могли да бъдат доказателства факти, които не са свързани с доказваното обстоятелство - в случая с действията на подсъдимия, извършени на инкриминираните дати, респ. в инкриминираните периоди. Фактът, че на други дати и в други периоди подсъдимият вероятно е склонявал (убеждавал) И. С. да се върне и го е връщал обратно, транспортирайки го до [населено място], не може да е нито пряко, нито косвено доказателство, че този подсъдим е направил това и на инкриминираните дати и периоди.

Доколкото с аргументите в третата насока се оспорва правилността на правния извод на въззивния съд относно квалификацията на счетените от прокурора за вярно установени факти по транспортирането на И. С. през месец октомври 2015 г. от [населено място] до [населено място], те следва да бъдат отнесени не към оплакването за допуснати съществени процесуални нарушения, а към това за нарушение на материалния закон, в какъвто именно смисъл те са заявени на страници 8 и 9 от допълнението към протеста. Но въпреки че по естеството си това възражение касае приложението на материалния закон, отговорът му в случая следва да се търси на плоскостта на спазването на процесуалните правила. В обвинителния акт не са въведени интерпретираните в допълнението към протеста факти, за които се претендира, че са правно квалифицирани в нарушение на материалния закон - че през месец октомври 2015 г. св. И. С. е бил транспортиран от [населено място] посредством свидетеля Р. Б., който действал по заръка на подсъдимия А.. В действителност констатации в този смисъл са залегнали в мотивите на въззивната присъда, но апелативният съд правилно не е запълнил обема на обвинението с тези новоустановени факти. Противното - приемане на нови, непредявени факти във вреда на подсъдимия - би сериозно zlepоставило правото му на защита. В доктрината и в съдебната практика няма спор, че е недопустимо с оглед реалната и ефективна защита на правата на подсъдимия за първи път в мотивите към съдебните актове да му се вменяват факти и обстоятелства, които са извън обхвата на обвинителния акт и които дават основание за ангажиране на наказателната му отговорност. В практиката на ВКС осъждането по непредявени факти неизменно се оценява като особено съществено процесуално нарушение по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1, вр., ал. 1, т. 2 НПК, сериозно накърняващо правото на защита на осъдения. Затова настоящият съдебен състав не споделя доводите на прокурора, че въпросните факти е следвало да бъдат поставени в основата на осъждане на подсъдимия по обвинението за деянието спрямо И. С., извършено през месец октомври 2015 г., без прокурорът да е проявил активност за изменение на обвинението с включването на тези факти.

Извън гореизложеното ВКС намира за лишено от основание и бланкетно формулираното оплакване, че атакуваната нова присъда на въззивната инстанция е постановена в нарушение на процесуалните правила, регламентиращи проверката и оценката на събраните доказателствени материали. Касационната проверка не констатира процесуални нарушения, които да опорочават установяването на приетите от контролирания съд факти относно обвиненията по чл. 159а и чл. 159в НК. При извеждането им въззивната инстанция е оценила приобщените по делото доказателствени материали съобразно изискванията на чл. 13, чл. 14 и чл. 107, ал. 5 НПК, поради което не са налице пороци в доказателствената дейност, които да дават основание за съмнителност на установената фактология. Оценката на събраната по делото доказателствена съвкупност, която е суверенна дейност на съда по фактите, е законосъобразно осъществена - доказателствените източници са изследвани в пълнота, без да е игнориран някой от тях; съдържанието им не е изопачено; не е

налице превратно и/или едностранчиво обсъждане на приобщения доказателствен материал (в ущърб на държавното обвинение); всички доказателствени материали, на които се е позовал въззивният съд, са проверени по надлежния процесуален ред; вътрешното убеждение на съдебния състав при оценката на доказателствата, касаещи обвиненията по чл. 159а и чл. 159в НК, е мотивирано с ясни, съдържателни и логични аргументи.

Оплакването за неправилно приложение на материалния закон при оправдаването на подсъдимия за престъпленията по чл. 159а, ал. 2, т. 2, алт. 1 и т. 4, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159в НК е ангажирано като последица от твърдените нарушения на процесуалните правила - че в резултат на допуснати нарушения в дейността по проверката и оценката доказателствата се е стигнало до опорочаване на вътрешното убеждение при установяване на релевантните факти. При касационната проверка не се установи обаче да са допуснати претендираните пороци в доказателствената дейност на въззивния съд, поради което при вярно установените факти относно обвинението за престъпленията по чл. 159а и чл. 159в НК законосъобразна е преценката на този съд за обективна несъставомерност на поведението на подсъдимия по тези текстове от НК. Проверката относно правилното приложение на закона е възможна в рамките на приетите за установени факти от въззивния съд. В случая фактическите положения, намерили израз в мотивите на въззивния акт, не разкриват признаците на инкриминираните престъпления по чл. 159а и чл. 159в НК, поради което не е налице основание за ангажиране на наказателната отговорност на подсъдимия за тях. С оглед на това ВКС намира, че не е допуснато заявеното с протеста нарушение на материалния закон и че подсъдимият правилно е бил оправдан за посочените престъпления.

VI. По заявените в касационния протест оплаквания срещу намаления размер на наложените на подсъдимия наказания за престъплението по чл. 213а НК.

Констатираното от ВКС основание за намаляване размера на наложеното на подсъдимия за престъплението по чл. 213а НК наказание лишаване от свобода, на размера на определеното общо наказание от този вид за съвкупността от престъпления, както и на размера на допълнителното наказание глоба за престъплението по чл. 213а НК, предопределя неоснователността на оплакването в протеста за явна несправедливост (поради ниския им размер) на определените на подсъдимия наказания за това престъпление. А що се касае в частност до изразеното в протеста недоволство от намаления размер на наложеното наказание глоба за престъплението по чл. 213а НК следва да се подчертае, че размерът на същото (определен от първия съд на 7 000 лв.) не е намаляван от въззивния съд, поради което това оплакване изначално е безпредметно. С въззивната присъда е намален само размера на присъединеното на основание чл. 23 ал. 3 НК наказание глоба, което е било наложено за престъпленията по чл. 213а НК, чл. 159а НК и чл. 159в НК, за които подсъдимият е бил признат за виновен от окръжния съд. Това намаляване на присъединеното наказание глоба е било продиктувано от оправдаването на подсъдимия за престъпленията по чл. 159а и чл. 159в НК, като наред с това апелативният съд с пълно основание е отбелязал, че в частта по приложението на чл. 23 ал. 3 НК първоинстанционната присъда е постановена в нарушение на закона, тъй като окръжният съд не е присъединил глобата, която е в най-голям размер, а сбора от наложените с присъдата всички наказания глоба, което е неправилно. С оглед на това не е налице и претендираното от държавното обвинение касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 НПК, касаещо наложените наказания за деянието по чл. 213а НК.

По изложените съображения и на основание чл. 354, ал. 2, т. 1 и т. 2, вр. ал. 1 т. 1 и т. 4 НПК Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ въззивна присъда № 13 от 18.11.2024 г. на Апелативен съд - Велико Търново, постановена по ВНОХД № 125/2024 г. по описа на съда, като:

- ПРЕКВАЛИФИЦИРА извършеното от подсъдимия М. Д. А. престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК в такова по чл. 213а, ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК.

- НАМАЛЯВА наложените му за това престъпление наказания - от седем години на ПЕТ ГОДИНИ лишаване от свобода и от 7 000 лв. на 5 000 лв. глоба.

- НАМАЛЯВА определеното му на основание чл. 23, ал. 1 НК общо наказание лишаване от свобода от седем години на ПЕТ ГОДИНИ.

- НАМАЛЯВА присъединеното на основание чл. 23 ал. 3 НК наказание глоба от 7 000 лв. на 5 000 лв.

ОСТАВЯ В СИЛА въззивната присъда в останалата ѝ част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

към решение № 259/03.06.2025 г.

№ 330

гр. София, 25.07.2025 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и пети юли две хиляди двадесет и пета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НЕВЕНА ГРОЗЕВА

ЧЛЕНОВЕ: БОНКА ЯНКОВА

НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

при секретаря Невена Пелова и в присъствието на прокурора Петя Маринова като изслуша докладваното от съдия Джурковски наказателно дело № 295/2025 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 414, ал. 1, т. 1 от НПК и се провежда по предложение на прокурор в отдел „Съдебен“ при Върховната касационна прокуратура. В предложението се твърди, че ВКП е сезирана за възникнало затруднение при изпълнението на наказанието лишаване от свобода, наложено на осъдения М. Д. А. с присъда на Окръжен съд-Плевен по НОХД № 898/2019 г. Излагат са факти относно изхода на делото пред първата, въззивната и касационната инстанция. В тази връзка се сочи, че е решението си от 03.06.2025 г. по НД № 295/2025 г. ВКС трето наказателно отделение е изменил въззивната присъда на АС-Велико Търново, като е преквалифицирал извършеното от подсъдимия М. А. престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 6, вр. ал. 2, т. 1, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК в такова по чл. 213а, ал. 2, т. 1, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК, намалил е размера на наложените за това престъпление наказания от седем на пет години лишаване от свобода и глоба от 7000 на 5000 лв., намалил е размера на определеното му на основание чл. 23, ал. 1 НК общо наказание лишаване от свобода от седем на пет години лишаване от свобода, намалил е размера на присъединеното на основание чл. 23, ал. 3 НК наказание глоба от 7000 на 5000 лв. и е оставил в сила въззивната присъда в останалата и част. Изтъква се, че съгласно чл. 57, ал. 1, т. 2 ЗИНЗС /изм. ДВ бр. 13/2017 г. в сила от 07.02.2017 г./, съдът определя първоначален „строг“ режим за изтърпяването на наказанието „лишаване от свобода“, когато наложеното наказание е за повече от 5 години за умишлени престъпления; за умишлени престъпления, когато не са изтекли повече от 5 години от изтърпяването на предходно наложено наказание „лишаване от свобода“, което не е било отложено на основание чл. 66 НК независимо от реабилитацията; и за умишлени престъпления, извършени в изпитателния срок на условно осъждане, за което е постановено отложено наказание да се изтърпи отделно, ако сборът от двете наказания надвишава 2 години, както и че разпоредбата на т. 3 от този текст гласи, че в останалите случаи се определя общ режим. Твърди се,

че постановеното решение на ВКС създава затруднения и неяснота относно режима на изтърпяване на наложените наказания лишаване от свобода, тъй като остава неясна волята на съда в тази насока. Предлага се тълкуване на решение № 259/03.06.2025 г. по НД № 295/25 г. на ВКС чрез поясняване при какъв режим следва да бъдат изтърпени наложените на осъдения А. наказания лишаване от свобода както за отделните престъпления, така и за общо определеното му наказание на основание чл. 23 ал.1 НК.

В проведеното открито съдебно заседание представителят на ВКП поддържа предложението по изложените в него съображения и моли да бъде уважено.

Защитникът на осъдения А. адвокат адв. К. Д. изразява становище, че в случая е налице хипотезата на чл. 57 ал. 1 т. 3 ЗИНЗС и че първоначалният режим следва да бъде „общ“. Моли в този смисъл да бъде постановен съдебния акт относно предложеното тълкуване.

Осъденият А. не се явява и не заявява лично становище по предложението.

Съставът на Върховния касационен съд - трето наказателно отделение, постановил решението, чието тълкуване се иска с направеното предложение, намира същото за допустимо, доколкото се претендира тълкуване във връзка е възникнало затруднение при привеждане в изпълнение на постановената по делото и влязла в сила присъда.

Разглеждайки по същество искането за тълкуване, настоящият състав достигна до следните констатации и изводи:

С решение № 259 от 03.06.2025 г., постановено по НД № 295/2025 г., Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, в настоящия си състав е изменил въззивна присъда № 13 от 18.11.2024 г. на Апелативен съд - Велико Търново, постановена по ВНОХД № 125/2024 г. по описа на съда, като е преквалифицирал извършеното от подсъдимия М. Д. А. престъпление по чл.213а, ал.3, т.6, вр.ал.2, т.1, във вр. с ал.1, във вр. с чл.26, ал.1 НК в такова по чл.213а, ал.2, т.1, във вр. с ал.1, във вр. с чл.26, ал.1 НК, намалил е наложените му за това престъпление наказания от седем години на пет години лишаване от свобода и от 7 000 лв. на 5 000 лв. глоба, намалил е определеното му на основание чл. 23, ал. 1 НК общо наказание лишаване от свобода от седем години на пет години, намалил е присъединеното на основание чл. 23 ал. 3 НК наказание глоба от 7 000 лв. на 5 000 лв. и е оставил в сила въззивната присъда в останалата част.

С влязлата в сила присъда е ангажирана наказателната отговорност на осъдения А. за извършени от него в условията на реална съвкупност престъпления по чл. 213а, ал. 2, т. 1, във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 26, ал. 1 НК, по чл. 129, ал. 2, вр. ал. 1 НК, по чл. 143, ал. 1, вр.чл. 18, ал. 1 НК и по чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1 НК, за които на основание чл. 23 ал.1 НК му е наложено общо наказание пет години лишаване от свобода.

От приложената по делото справка за съдимост се установява, че към момента на извършване на тези престъпления М. А. не е бил осъждан. Освен това по делото липсват данни М. А. да се е укривал в хода на наказателното производство.

При тези обстоятелства съгласно разпоредбата на чл. 57, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ДВ, бр. 13/2017 г.) се налага изводът, че първоначалният режим за изтърпяване на определеното на осъдения А. по реда на чл. 23 ал.1 НК най-тежко наказание в размер на пет години лишаване от свобода е „общ“, доколкото така наложеното по вид и размер наказание при липсата на предходни осъждания на А. и при отсъствието на данни да се е укривал в хода на наказателното производство не обосновава приложението на нито една от хипотезите,

визирани в ал. 1, т. 1 и т. 2 и в ал. 2 на посочената разпоредба от ЗИНЗС. С оглед на това въпросът относно първоначалния режим, при който осъденият М. А. следва да търпи наказанието в размер на пет години лишаване от свобода, определено като най-тежко общо наказание за извършените от него престъпления в съвкупността, следва да се тълкува в смисъл, че този режим е „общ“.

Що се касае до заявената в предложението на прокурора от ВКП претенция за тълкуване на решението на ВКС относно въпроса при какъв режим следва да бъдат изтърпени наложените на осъдения А. наказания лишаване от свобода за отделните престъпления настоящият състав намира, че същата е неоснователна и следва да бъде оставена без уважение по следните съображения:

Съгласно разпоредбите на чл. 305 вр. чл. 301, ал. 1, т. 1, 2, 3, и 6 НПК, когато са налице предпоставките за приложение на чл. 23 - чл. 25 и чл. 27 НК, въпросът какъв първоначален режим за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода следва да се определи подлежи на преценка не за всяко наложено наказание поотделно преди групирането, а едва след определяне на единното общо наказание за престъпленията в съвкупността (решения на ВКС № 495 от 22.11.2011 г. по н. д. № 2316/2011 г., II н.о.; № 497 от 28.11.2011 г. по н.д. № 2473/2011 г., II н.о.; № 580 от 20.12.2011 г. по н.д. № 2855/2011 г., II н.о.). С оглед на това и доколкото в случая е извършено групиране по реда на чл. 23 ал. 1 НК не е необходимо и не се налага исканото тълкуване за пояснение при какъв режим следва да бъдат търпени наложените на осъдения А. наказания за отделните престъпления.

По така изложените съображения и на основание чл. 414, ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

О П Р Е Д Е Л И:

Първоначалният режим на изтърпяване на наложеното на осъдения М. Д. А. на основание чл. 23, ал. 1 НК общо наказание пет години лишаване от свобода по НОХД № 898/2019 г. на Окръжен съд-Плевен следва да се счита „ОБЩ“ съгласно разпоредбата на чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ предложението на прокурор от отдел „Съдебен“ на ВКП за тълкуване на решение № 259/03.06.2025 г. по НД № 295/25 г. на ВКС относно въпроса при какъв режим следва да бъдат изтърпени наложените на осъдения М. Д. А. наказания лишаване от свобода за отделните престъпления, включени в съвкупността.

Определението е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: